

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	8 Kor.
Félévre	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	2
— Hirdetések szabás szerint. —				

Fokozatosan.

Régi közmondás, hogy a baj nem jár egyedül. Csösti hull az nemcsak egyes emberekre, hanem egész országokra, népekre.

Most Magyarország nyakig úszik. A magyar történelmünk gyászkeretű lapja az — utolsó két esztendőnek története.

Nem lesz azon a lapon egyetlen biztató, vigasztaló szó sem. A dicsőség számúze, szürkeség és nyomorúság csupán. Ez nem feltevésekből való jóslat, ez szomorú valóság.

Lássuk csak ennek a két esztendőnek azon mozzanatait, melyek a nemzet életébe belevágtak.

Először is majdnem egy esztendőig élveztük (!) az eksz-lekszes állapotot. Azok, akik megteremtették, ha mind összezik a lelkiismeretüket, akkor sem tudnak eléggé vezekelni azokért a károkért, miket okoztak. A cél szép és nagyszerű volt. Ám következetesnek kellett volna lenni. Vagy győzünk vagy meghalunk. Ez a férfi jellem. A tűzben alkúvásnak nincs helye, de árulásnak még kevésbé.

Az ekszlekszes állapot megteremtői alkúdtak is, árultak is.

Megvolt a sok hűbő semmiért, egyesek neve a hír szárnyára került, de a nemzetnek koporsójához ismét kigyálódott egy deszkaszál.

Statisztikusok még nem vették azt a fáradságot, hogy kiszámítsák annak az egy évi ekszlekszes állapotnak a kárát. Ahhoz azonban nem kell statisztika, hogy beismerjük a gyászos valóságot.

Hiszen a rendszeres adófizetésnek elmulasztása nemcsak az államkincstárnak jelent tetemes kárt, hanem sok esetben jelenti az egyes adófizetők meggyöngyülését is. Már pedig ha az állam polgárainak adófizető képességét nem erősíti, hanem gyöngíti, akkor beadhatja a kulcsot. Emiatt-e azt is, hogy a külföld előtt mekkorát hanyatlott tekintélyünk, mekkorát esett hitelképességünk.

A felidézett bajt, mely mindnyájunkat sújtott, ki sem heverhettük (sok idő kell ahhoz,) már is egy szokatlan szociális csapás ért bennünket.

Ez a vasútasok sztrájkja volt.

Ez a hallatlan eset, mely különben

csak a kormányzati rendszernek volt az eredménye, ismételen oly óriási anyagi kárt okozott az államnak és az egyes állampolgároknak, hogy ezt számokban kifejezni még átlagosan sem lehet. Ki tudna végig menni azokon a láncszemekben, a melyek nemcsak meglazultak a sztrájk következtében, de meg is szakadtak. Most már ha összevetjük az eklekszs a vasúti sztrájk erkölcsi és anyagi káros következményeit: akkor mindenki beláthatja, hogy a baj és szerencsétlenség, ha nem is a logika írott szabályai szerint, de a saját külön következetessége útján halad.

Bizonyítja ezt az állítást a további fokozatosság. Lássuk.

Nagyhatalmosdít játszunk. Az ilyen játék sok, rengeteg pénzbe kerül.

Hadügyi szükségletekre, mert lépést kell tartanunk másokkal, (hogy miért? azt mondják meg azok, a kik tudják) horribilis pénzt kérnek a nemzetől ismét. Mit jelent ez?

Jelenti először is azt, hogy a katonauralom, mely fittyet hány az alkotmányosságnak, szépen, észrevétlenül már befészkelte magát kárpataink közé. Ne áltassuk

T Á R C A.

Apor Ágnes.

Írta: Inoze Bela.

(Vége.)

Az úrak megjárták a pörnek útjait. Előbb a székelyek, majd meg Szentgyörgyi gróf, János vajda előtt; s amikor sem azok, sem ez nem tudták: az igazság mérlegét hova billentették, Matyás király elé vitték a dolgukat, aki éppen arra jött hadával, hogy Ojtoznál Moldovába menjen, a hiszégő István vajda ellen.

Meg is hallgató a király türelmesen, a miután elmondták, hogyan áll a dolog, s aztán a német beszédök végezek, emigy szolt hozzájuk: — Minthogy mindkettőtök tartja a just hozzá, akármelyiknek is ítélném az erdőt, a másikkra nézve igazatlan volnék, nem járván az ítélet beszéde hitelen bizonyosság kétséget legyőző hitelságnak nyomán. Azért tehát ime, ekképpen vélek: — a pernek a tárgya, a Bükkös erdő, egészben egyiké se lésson, hanem egy-egy kiterése a kettőtök gyermekének — úgy tudom egy-egy van — jusson örökségül. — Az erdőnek hasznát, a míg a gyermekek felnővén, illető részeket átvennék, az bírandja, ki közületek először nyugtandja békességre jobbát a másikkak. Most — béke veletek!

Igazságos Matyás nagy király volt s bötes az emberek közt, hanem hit biz ő se ismerte egészen (vagy talán csak trefált?) gondolkodásmódját a székely embernek, a kinek a szeme nem úgy nézi mindig a dolgok formáját, a miként azt mások látni szokták.

Szóval, nemán távozott a két úr a királynak fényes színe elől és eltávolozban egymásra se néztek, a mi már mutatta: nem egyhamar lésson arra szükség, hogy a király a Bükkösnek hasznát akármelyiküknek is odaitélje.

— De hiszen azt lesse! Hogy még én kushadjak? Inkább vesszen oda — nem az a darab, de az egész erdőség! — mondta dühös szóval Apor híveinek.

— Még a váriért se! nem pedig azért a néhány száll bükkfaért! Hogy én alázkodjam? Ítélnapjáig is várhatja bátran! — dobogott Mikes is kísérete előtt.

És multak az évek s a csöndes erdőben nem hallzott már régen ember szava-hangja; messze elkerülte — szigorú parancsra — mindkét úr népsége.

Böghetett a szarvas hosszú éjszakákon, szökdelhetett bátran sok karsú őzike az erdőszéleken s a fenevad medve is mind szaporodott: nem bántotta senki; sőt már a szomszédos erdőkől is kezdett a sok apró s nagy vad átköltözökdni oda, hol nem háborítá senki nyugalmukat.

Egy szép őszi napon — még zöldült az erdő — vadászatra indult Apor Ágnes, kísérvén őt egy néhány csatlóssal a hívséges őrnagy, Kőncei Benedek.

Delfelé járt a nap, a mikor egy szarvas, melyet hosszan űztek, — bár sebezve volt már az Ágnes nyilatól, áttörve a körülálló csatlósoknak láncát, gyors iramlással a Bükkösbe törtetett.

— De már ezt nem hagyjuk! — kiáltotta Ágnes és rá se hallgatva Benedek vitéznek az intó szavára, utána vágatott a sötét erdőbe.

Az öreg várnagyuk nem volt mit tennie s bár parancsát szegve az úrnak, követte úrnőjét, meghagyván a csatlósoknak, hogy nyugton várják be őt az erdő szélén.

Tán nyugton is vártak volna azok, de egyszerre lódobogás hallzott s pár pillantás alatt szemben állottak a Mikes szolgálva, kik az erdő felső oldaláról jöttek.

Csakhogy szembe néztek: már villogott szemük és utána esattogott a kard is a kezükben s lármás kiáltásuk visszatértette útjáról Kőnceit.

— Hát kend öreg vérese, a más erdejében jár a préda után? — kiálták feleje a Mikes csatlósai.

— De mindjárt a sarkotokban járok ebugatta kölykök! — riadt föl Benedek és kirántva széles, görbe kardját, közéjük rohogott s szapora

tehát magunkat, hogy mi szabad, minden más államtól független ország vagyunk, miként ezt a sokszorosan megerősített törvény írja. Vagyunk kutyát! A mit követelnek, jogunk van megadni, de megtagadni nem. Ebben áll a mi híres és fennen hangzottatott függetlenségünk.

Az a katonai követelés jelenti másodszor azt is, hogy azt a rengeteg összeget elő is kell keríteni. Honnan? Miből?

Nagyon egyszerű. Adót kell fizetni, de az eddiginél jóval többet. Be kell tehát következnie a határtalan adóemelésnek. Hiszen, ha volna miből. A végén is, legalább egy bizonyos hányadban magunknak fizetjük. Am említettük fennebb, hogy egymásután másoda csapások győnlgettek meg anyagilag, tehát az újabb terheket honnan teremjük elő?

Fizet az ipar, a kereskedelem, a föld. Kereskedelmünk nincs, iparunk nincs és ami a legszomorúbb, földünk csak közvetve a miénk.

Mi szántjuk, mi vetjük be a földet, de gyümölcsét nem nekünk termi. Miért? Tudja mindenki.

De ha még teremne. Éppen ezzel a ponttal jutottunk most már az újabb fokozathoz. Az idén, annyi csapás után, termés sem lesz.

Megfordult az időjárás.

Most könyörgünk, most imádkozunk eső után, pedig ez a rettenetes szárazság már szinte egy éve tart. Mi lesz ennek a vége? A fentebb előszámlált nyomorúság hatványos betetőzése. Általános drágaság, végzetlen szegénység és ennek tetejébe a szolgaság.

A mi kormányzati irányzatunk, melyben egy szemernyi nemzeti vonás sincs, egészében (mert a részletek itt nem számitanak, tehát még a kaszárnnyák magyar felirata is bliktri vívmány) úgy is ezt célozza.

Koldusok leszünk, s aztán Ausztria rabszolgái.

Igy csúcsosodik tehát ki az a klímáksz, melyet e cikk elejére írtunk: Korlátlan kormányhatalom a katonai uralkodással, teljes elszegényedés és szervilizmus.

Püspök úrunk bérmautijából.

Hét évnek előtte első bérmautiját a bányavidéken kezdte meg püspök úrunk. Azóta az egész egyházmegyét bejárta, s most ismétellen a bányavidéken kezdte meg az új turnust.

Kegyes főpásztorunk máj. 21-én, pünkösdi szombatján d. u. 4 órákor érkezett Budapestről, hol az országos eucharisztikus kongresszuson vett tevékeny részt. Dévára. A pályaudvaron Mara főispán, Pogány alispán, Csulay megyei főjegyző, a polgármester, rendőrkapitány s a papság. Csiky zalathnai főesperessel élen fogadta s üdvözölte. Főpásztorunk látható örömmel köszönte meg a fogadtatást, s nyomban kocsira ülven esárgó bandériumtól s hosszú kocsisortól kísérvé Honddra indult. Utközben Berekszón a diadalkapunál Kompóti körjegyző üdvözölte a főpásztor. Felső-Csertesen szintén diadaliv alatt Vitán körjegyző mondott üdvözlő beszédet. A diadaliv mellett Prunner Róbert bányamérnök vezetésével bányászok állottak sorfalat meggyújtott méseikkel.

Hatalmas, szép kíséret esalakozott itt is a főpásztorhoz. Hondolon meglepő ügyes diadalkaput állítottak a halás hívők. Egy bányatárnát ábrázolt az s az ismert „jó szerencsét” bányász üdvözlettel volt elkészítve. Előtte feherruhás kis leányok szép virágcsokrokat nyújtottak át s

nevökben Vasitsek Anna mondott üdvözlő beszédet. A hitközség nevében Husek Gyula üdvözölte lelkes szavakkal a főpásztor, visszatérve a 7 év előtti látogatásának kedves emlékére, mely a szívekben most is él. A főpásztor válaszában szintén reflektált hét év előtt itteni első bérmautijára. A kis, de remekül kifestett kedves templomban a főpásztor májusi ájtatosságot végzett s ezután a megholtakért mondott megható imát s papjaival együtt gyónatni kezdett. Este a helybeli plébános házánál, hol kegyelmes úrunk szállva volt, kellemes vacsora volt.

Pünkösdi első napján a harangok zúgása s mozsarak dörgése mellett vonult a főpásztor a templomba, hol díszes asszisztencia mellett esendes misét mondott, melynek végeztével Husek plébános intézett megható szavakat a bérmautidokhoz.

A főpásztor szintén lelket megindító szavakat intézett a hármálaudokhoz s hatvanegynék szolgálhatta ki a szentséget, melynek végeztével az iskolát kereste fel, hol a gyermekeket kerdezte ki s kedves képeskeket osztott szót közöttük. A plébániára visszatérve a tisztelgéseket fogadta.

Delben a plébános udvarán kellemes lombátor alatt folyt le az ebéd, melyen a főpásztoron s kíséretén kívül a báró Bornemissza család, az egyháztanács, gör. kel. lelkész, a községi előjárók s a bányavezetőség vettek részt.

A delutáni vacsernye után Nagyágra indult kíséretével a főpásztor. Útjába messze elkísérték hondoli hívei s könnyes szemekkel búcsuztak el a legjobb atyától. Hondol határában a nagyagi lovas banderium fogadta s kísérete tovább Nagyágra, ahol a szépen díszített diadalkapunál Steinhauz bányatanácsossal élen a bányamű tisztikara, a helybeli lelkész, az egyháztanács, községi előjáróság s nagy népsokaság fogadta. A díszkapunál Steinhauz tanácsos üdvözölte a Főpásztor, aki szokott szíves kegyességével válaszolt. Ezután templomi s nemzeti lobogók alatt az iskolás gyermekek s fehé-

ütesen hatalmas karjának (pedig csak a fegyver lapját merre rájuk) nagy birtelen hátat fordított a csapat, elszárgulva gyorsan arra, a honnan jött, messzire hátrahagyva az üldözöket.

Amire Benedek újra visszanyargalt az erdőbe, im ott látta Agnest a földön térdelve, a mint ket karjával emelgette egy elalélt ifjunak a fejét.

— Gyorsan, gyorsan! Segítsen Benedek!

— Mi történt? Szent József! Hiszen . . . ez Adorján úrfi!

— Ő, de most segítsen és ne sopánkodjek, — szólott reá Agnes, patyolat kendővel kötözgetve a Mikes Adorján verező homlokát.

Közel volt a víz is, azzal locsolgatták az ifjunak arcát és egy pillanatra fel is nyitá szemét és ránézett vele az Agnes arcára, de azután ismét csak lecsukta s mozdulatlan maradt halovány orcaja.

— Mit tegyünk, mit tegyünk? — aggódott Benedek.

— Mit? Csak nem hagyjuk itt? Haza viszszük!

— De hát majd Lázár úr . . .

— Enyje! hát az esze is megvénült kende, hogy még ilyet kerdez? Hivja csak a többit!

Gyorsan, jó puhára, lombos, zöld galyakat fontak össze s úgy vitték esendesen, óvatosan lépve (Agnes ügyelt rájuk) a sebesült úrfit Bálványos várába.

Lázár úrnak, mikor Agnes elmondotta, hogy miképen talált Adorjánra, komor lett az arca, de nem a haragtól, inkább sajnálkozott.

— Az erdőben . . . mégis . . . nő de még

szere, hogy most odamentél . . . enyje, enyje szegény! . . .

Nem is szólott többet, hanem gondolkodott, föl és alá járván, de egy szót se tett ellene, hogy Agnes leánya ott legyen az ifjú Mikes mellett, hiszen nem hagyhatják mindenki kezére.

A esőndes éjszaka nyugodt álmat hozott és Agnes kezének gondozása alatt enyhült a betegnek forrósága s bárha még álmban nem volt egész nyugodt s egy párszor megszólalt, mondván: Agnes! Agnes! — a mint a pirkadó hajnal betekintett, felnyitá szemét és egészen tisztán, nem lázasan, így kezdte beszélni:

— Agnes, hát nem gyűlölsz? Ugy-e nem? Hiszen te voltál, a ki megmentettél.

— Ugyan mért gyűlölném? — mosolygott rá Agnes — de most ne beszéljen, nem szabad . . . kifárad . . .

De bizony hiába esitította, tiltotta el a szót, csak beszélt Adorján és ime egyszerre — Agnes már nem tiltá, hogy beszéljen, de hallgatta s azután megfelelt — bár kissé pírulva minden kérdésére.

Apor Lázár is benyitott s mosolyogva kerdezte az ifjút:

— Hogy vagy édes öcsém? aludtál-e? — No akkor jól vagyunk, kicsi baj volt és nem is lesz már nagyobb belőle. Csak egy kis pihenés . . .

— Tán a se kell . . . ámbár (és mosolygott Agnes felé) . . . nem árt . . . köszönöm jó bátyám . . .

— No még . . . — csak nem kezdesz hálálkodni nekem? Hát hogyan is történt? — for-

dítá el a szót Apor Lázár. Adorján meg elbeszélte, hogy egy szarvast úgyve a Bükkösbe tévedt . . . (No, no, hiszen úgy is a tied a fele!) s lova egy gyökerben elbotolva egyik régi oltárköre esett s az zúzta be fejét, hogy elalélt tőle.

És a mint beszéle, körtök riváltak künt, s Kőnczei Benedek rontott a terembe.

— Mikes úr hadastul . . . a várkapú előtt! — dadogta az öreg, zavartan tekintve hol a gazdájára, hol meg a nyugvóágyon könyöklő úrfira.

Adorján arcára pirosság költözött, szegyen vagy haragé — ki tudná hirtelen? — de Agnes egy pillantással s egy kézzsoritással megnyugtatta s gyorsan kisetett.

Apor Lázár pedig szóalanul fordult ki az ajtón, nem is hallgatva az öreg Benedek mit motyog.

— Nem lesz baj . . . azt hiszem . . . mondtam, hogy az úrfi . . .

Agnes már ezalatt áthaladt nagy gyorsan a szobákon és egyik folyosón kilépett a várnak erkélyére.

— Isten hozta bátyám! Adorján is várja!

Felnézett rá Mikes és zord ábrázatja kiderült a lányka mosolygó arcától, de még inkább, mikor Agnes mögött hirtelen megszólalt Adorján úrfi is:

— Jöhet apám bátra! Mi már kibékültünk. — S nem haszonlesésből! — tette hozzá Agnes.

— De már azt elhiszem, — kacagott rá Mikes, de még Lázár úr is, ki a várkapúból eléje sietett karjait kítárvó régi barátjának.

ruhás leánykák (kik virágokat szórtak) mozgó sora között vonult a templomba, melynek ajtajában Popp helybeli lelkész lelkes beszéddel üdvözölte s átadta neki a templom kulcsait. Szintén ott üdvözölte német beszéddel Blasian helybeli gör. kath. esperes.* A Főpásztor azonban magyar nyelven válaszolt hangzatosan, hogy e hazának minden nyelvű gyermekei egyek legyenek Istennek s a hazának szeretetében.

Majd pihenőt sem tartva a szöszökre ment, s mindenkit megható s elragadó szavakkal szólott hiveihez, kifejtvén nekik eljövetele, látogatása célját. A megholtakért végzett ima s a májusi ájtatosság után a késő esti órákig gyóntatott kiseretével s ezt a szent munkát másnap korán reggel is folytatta. Pünkösöd másodnapján 9 órákor fényes asszisztenciával vonult a szép, díszes templomba, a hol csendes misét mondott, a melynek végeztével a helybeli lelkész tartott kedves beszédet a bérnialdásokhoz, egyszerű, keresetlen szavakban magyarázván meg nekik a bérnialdás szentségének kegyelmét. Ezután száztizenegyet adta fel a Főpásztor a bérnialdás szentségét. Az egyházi szertartás végeztével a plebaniába vonult, a hol a gör. kath. és gör. keleti egyházközség, a bányatiszti kar (Steinhausz bányatanácsossal élén), az áll. iskola tanítói kara, a róm. kath. egyháztanács, az egyh. ének és zenekar s az ifjúsági egyesület üdvözölését s tisztelgését fogadta.

Délben Steinhausz bányatanácsos hazánál a hazigazda és előzékeny háziasszony szíves vendéglátása mellett kedves hangulatban elköltött ebéd volt. Őszinte szívből eredő felköszöntők fűszerezték a kitünő magyaros ebédet.

Délután kegyelmes úrnok az Egyház áldását egy ifjú párra adta, melyhez megható beszédet intézve szívökre kötötte, hogy buzgón s kitartóan imádkozzanak azon kis fészület előtt, a melyre a hitvesi esküt letették. Ezután nyomban a májusi ájtatosság ment végbe, melynek végeztével a Főpásztor ismét gyóntatott késő estig.

Másnap reggel már ismét a gyóntatószékben találjuk a Főpásztort, ki kitaró türelemmel furaadhatatlanul hallgatta a hivek gyónását. Kiket aztán szt. miséje alatt megáldoztatott, s közülök kétfőnek a bérnialdás szentségét osztotta ki. Délben a plebános asztalánál izletes ebéd volt, melyben a kegyelmes Főpásztoron, a papságon kívül a bányatanácsos tisztikarával, a gör. kath. és keleti papság, a tanítói kar s az egyháztanács vett részt. Ennek végeztével a Püspök úr látogatásokat fogadott s betegetek látogatott.

Délután négyre járt az idő, midőn szakadó esőben a kocsikra felszállva Boicára tovább indult a Főpásztor kiseretével. Útközben az özszes községek templomtornyáiban megszólaltak a harangok, míg végre jó három órai utazás után még mindig szakadó esőben Boicára érkezett a menet odaváló daliás lovas banderum kiserete mellett. A diszkapunál: Frohnmeyer Viktor polgármester, az egyházközség nevében Licker István üdvözölte a hét évvel ezelőtt kedves emlékeket itt hagyott kegyelmes Főpásztort. A jó Atya azonnal a templomba sietett, buzdította hiveit a penitenciára s a keresztény erények gyakorlására s utána a megholtakért imádkozván végezte a májusi ájtatosságot. Bámulandó volt kegyelmes úrnoknak szívóssága s kitartása, párosulva rendkívüli türelemmel, a mellyel ezután a gyóntatásokat

* Ha az esperes úr oláh nyelven beszélt volna, még valahogyan megtudnók magyarázni (tekintettel nemzetiségűre) de a német beszédet oláh esperestől Erdély püspökével szemben sehog sem. Szerk.

végezte késő estig. És ezen igazán fárasztó munkának ellenére is kegyelmes úrnok jó egészségnek örvend, jó kedélyvel mindazokat, akik kiseretében aggódtak a hosszan tartó nehéz út és munka után képzeltető kimerültsége miatt, kellemes megnyugtató érzéssel töltötte el jó egészsége.

Másnap korán reggel már ott volt megint a gyóntató székben, melyből úgy itt, mint másutt is sok Nikodemust lehetett látni megvizsgált lélekkel távozni, áldván a kegyelmes Főpásztor szavaival belejük öntött segítő isteni malasztot, mely őket hosszú idő után a jó Pásztorhoz vezette vissza, mint eltévedett juhokat. Az elvégzett csendes szt. mise után Müller János plebános intézett a bérnialdásokhoz buzdító beszédet, oktatóván őket a szt. Lélek Isten megerősítő kegyelmének hasznos s különösen a mai korban szükséges voltára, mire kegyelmes úrnok a jelenlevő Toldalági Samu gr. petrosényi plebános küldte fel a szöszökre, a ki rövid, de lelkes szavakkal esetelte ez alkalom fontosságát az isteni kegyelemre s a kiosztandó, búcsúval összekötött pápai áldásra nézve.

Majd hit, remény s szeretet felindítása után a főpásztor százhuszonkilencnek szolgálhatta ki a bérnialdás szentségét.

Az egyházi szertartás végeztével az egyháztanács, ezután az egész hitközség, kik az iskolában a tanerők szaporítását kérték, a közigazgatás tisztelőtek a Főpásztor előtt. Délben remek ebéd volt a plebános hazánál, sine dispensatione. (Habár ezen a napon kántorbőjt volt, az alól a kegyelmes Főpásztor az ünneplő hitközséget dispensálta.)

Az ebédén a közigazgatás, gör. kel. egyház, a község képviselői s az egyháztanács tagjai vettek részt. Délután még számosan járultak a penitenciartartás szentségéhez. Estefele a Főpásztor papjaival a temetőt látogatta meg s buzgón imádkoztak a megholt hivekért. Másnap esütörtökön reggel már korán a templomban találjuk a fáradhatatlan Főpásztort, a mint a hivek gyónását fogadta. Az elvégzett szt. mise után a helybeli r. k. elemi fiú és leány iskolát tisztelte meg magas látogatásával, hol ő maga kérdezvén a gyermekeket, nagy élvezettel hallgatta a talpraesett feleleteket, melyeket különösen a leányiskolában hallott. Már tizre járt az idő, midőn készen állottak a hínök, s a kegyelmes főpásztor eleget téve Zeibig F. János bányatulajdonos meghívásának, papjaival együtt az aranybánya megtekintésére indult. A bánya bejárata előtt Krescsunyesden, a diszkapunál Zeibig fogadta a magas vendéget s kiseretét. Az öltözöben köpenyegét véve fel, a villamos vasúton robogtak a fél kilométer hosszú tárnába, hol leszállva megtekintették a gépházat, szivattyút és azután a sülyestőn 190 méter mélységbe ereszkedett le a társaság. Kegyelmes úrnok örömet fejezte ki, hogy megtekintheti a bányászokat nehéz, testet őrö munkájuk közben s nekik, munkájokra Isten áldását kívánta. Innen napvilágra érven, a zúzó tekintették meg, a hol Hopp igazgató szolgált felvilágosítással. Már fel egyre járt az idő, midőn a plebaniára visszaérkezett a társaság s az izletes ebédhez jó étvágyalal ült le.

Délután három óra tájt csinos lovasbanderium kiseretében volt az indulás Körösbányára, a hova az esti órákban érkezett a Főpásztor.

A város határában az üdvözlő lövészek után a diszkapunál, a melynél a tüzoltóság, az iskolás gyermekek s nagy sokaság állott sorfalat, Brády Atilla kir. járásbíró üdvözölte a Főpásztort, a ki örömet fejezte ki, hogy körösbányai hiveit viszontláthatta. A sok viszontagságot kiállott, de most gyönyörűen helyreállított szép templom ajtajánál P. Krämer Bonifác helybeli

lelkész üdvözölte a Kegyelmes urat, kinek áldozatkésztségével jött a templom mai díszes és szép állapotába. Kegyelmes úrnok válaszában megdicsérte a helybeliek áldozatkésztségét is, melyet templomuk iránt tanúsítottak. A templomban elvégezve a megholtakért való megható szertartást s a májusi ájtatosságot, azonnal gyóntatni kezdett Püspök úrnok papjaival együtt. A gyóntatás korán reggel folytatódott számos megható bűnösnek nyújtva kibékülést s vigasztalást.

Este fényes fáklásmenettel tisztelték meg a kegyelmes Főpásztort, a mely alkalommal Major Gyula községi jegyző intézett gyönyörű vallásos szelleműl áthatott üdvözlő beszédet a Főpásztor úrhoz, ki szintén szívből s szívhez szóló szavakban köszönte meg a megtiszteltetést.

A szt. mise végeztével P. Bonifác lépett a szöszökre, s lendületes beszédben fejtegette a bérnialdás szentségének üdvös és hasznos voltát. Ezután kilencvenhárom részesül a bérnialdás szentségében. A bérnialdás után a püspök megható szavakat intézett a megbérnialdásokhoz, kiosztotta a pápai áldást. Az egyházi szertartás végeztével a gör. kath. és kel. papság, szolgálbírság, járásbírság, ügyvédi kar, az egyh. tanács s többek tisztelőtek. Az ebéd a zárdá udvarán, hatalmas fák árnyékában volt. Délután 3 órákor az iskolába vonult a Püspök úr, hol a gyermekek tanulmányi előhaladásáról győződött meg. Este a májusi ájtatosság után ismét gyóntatott papjaival együtt.

Másnap korán reggel már Brádra ment a főpásztor. A község elején Ábrahám egyházgondnok üdvözölte. Ezután a templomba vonult Főpásztorunk, a hol a szt. mise után ötvenegyet osztotta a bérnialdás szentségét, mely után megindító beszédet intézett a megbérnialdott gyermekekhez, végül a pápai áldást osztotta ki.

Kegyével tüntette ki a Főpásztor úr Baumgarten János dr. ügyvédet, kinek kised fiaiskáját részesítette a kereszttség szentségében. Az állami iskolában megejtett vizsga alkalmával valóban gyönyörködött a gyermekeknek a valóságban tett előhaladottságában. Ezután tisztelőteket fogadott. Délben Baumgarten János dr. ügyvéd asztalánál magyaros vendégszeretettel folyt le az étkezés.

Eddig a tudósítás Püspök úrnok bányavidéki bérmautjáról. Tudósítónknak vasárnapra (máj. 29.) saját községébe kellett térnie lelkeszi kötelességeinek végzésére s így a további útról számot nem adhatott. Leveleiben annak a reményének ad kifejezést, hogy majd más folytatja azt, amit ő megkezdett. Fájdalom ez a „más” még mind eddig nem jelentkezett szerkesztőségünknel. Ilyen helyzetben ezen számunkban nem referálhatunk a bérmaut további folytatásáról. Hátha a jövő számban megtehetjük!

EGYESÜLETI ÉLET.

— *Tanítóegyesületeink szövetségének választmánya* f. évi máj. 29-én a gyulafehérvári rk. népiskola helyiségében gyűlést tartott. A gyűlésen rész vettek Ávéd Jákó, Barts Márton, Csiky Miklos, Körödy Péter dr., Matskásy József, Péter János dr., Szász Károly választm. tagok. Imets F. Jákó apát, elnök úr távollétében Péter J. alelnök hívta össze a gyűlést és vezette a tárgyalást. A választmány mult választmányi gyűlésen hozott intézkedések foganatosításáról szóló jelentést tudomásul vette. Azután tárgyalás alá került a nyári gyűlés tárgysorozata. Az egyes egyesületek kijelölése alapján a következő tanító urak fognak előadást tartani. Gyurcsonecz Károly ülkei t. a „Ki tanítsa a hit- és

erkölestant a népiskolában?" c. tételről. Antal Árpád kerelőszentpáli tanító az ifjúsági egyesületek állításáról és fenntartásáról, Both Ferenc gyergyószárhegyi tanító „A gazdasági ismétlődő iskolák szervezése és beleillesztése iskoláink életébe”, Szász Károly gyulafehérv. tanító „A népiskola és középiskola viszonya egymáshoz” c. tételről, Józsa Sándor gyergyóditrói tanító „Az erd. rk. népiskolák tanítóinak anyagi helyzetéről.” A választmány felkéri továbbá Dományáncz Péter tanítóképző int. tanárt, hogy „Az egyházi énekek a népiskolában való tanításáról” és Todor István esikasztoszegi tanítót, hogy a népiskolai közoktatásról készített törvényjavaslatról tartson előadást.

Azon tagok ajánkozását, a kiknek közreműködését jelenleg arra való tekintettel, hogy az előadások tartásában lehetőleg minden egyesület vehesse ki részét, igénybe nem vehették, a választmány köszönettel vette tudomásul.

Az udvarhelymegyei egyesület azon indítványának elintézését, hogy a szövetség a VI. egyetemes tanítógyűlésen magát képviseltesse, az elnökségre bízta, hogy a körülmények szerint intézkedjék.

A választmány megbizta az elnökséget, hogy a gyűlés előkészítése végett minden szükséges intézkedést tegyen meg. A gyűlés tartása bejelentendő püspök úr ó Meltóságának s ugyanakkor az elnökség a főpásztor magas pártfogását is kéri ki. A vasúti igazgatóságához kérest kell intézni, hogy a gyűlésre utazóknak engedélyezzen kedvezményes jegyet. Végül a választmány elhatározta, hogy június végén még egy gyűlést tartani fog.

H I R E K.

Áldás Aranyos Erzsire.*)

Egy roskadozó kis házban lakom,
Vasrács van sűrűn minden ablakon;
Ajtója törpe, mennyezete fából
Még padozatja sinesen a javából,
Virágos kertre nyílik ablaka.
Beszáll azon az ákác illata;
Az orgonának bilaszin virága
Fürtös fejét csak lehajtja reája.
A kertben egy pár kis madárka fészkel,
Kik kora reggel, hangos énekléssel
Csoportba gyűlnek és mindannyian
Aranyos Erzsit üdvözlik vígan.
Idegen nem jár a szegény lakásban;
Itt él a költő esendes áhnoadásban,
Itt rója a betűt betű után,
Elismerésért küzködve csupán;
Mert hír s diésőség nem zavarja álmát,
Elég egy galy, — nincs vágya nyerni pálmát!
És évre-évek lassan jöttek,
Nem tűnt fel a ház soha senkinek;
Még azt se tudta senki: mennyi dal
Fakadt itt lelkek sóhajásával.
S ime egyszerre vendég közeleg,
Az ajtó koppan, a kilincs rezeg:
Hatalmas úr, az egyház fejedelme
Szállott alá, hogy magához emelje
A szegény lantost, kinek mindene:
Aranyos hajú piciny gyermeke.
A drága gyermek bölcsőben pihent,
Mikor a főpap nála megjelent;
Álma édes volt: angyalokat látott,
S bejárta velők a tündér országot.
Nem is sejté, hogy míg az égben járta,
A szürke házban áldás szállt reája!

Révai Károly.

* Mikor Gróf Májláth Gusztáv kegyelmes főpásztor Aranyos Erzsit meglátogatta.

— **Úrnap.** Az Oltáriszentség szerzésének ünnepét egyházkunk városunkban is nagy fényvel ünnepelte meg. Szokatlan nagy közönség jelent meg ez ünnepre a közeli vidékről is, úgy hogy az ősi székesegyház tágas hajója nem fogadhatta be mindazokat, akik a körmenetelőtti nagymisést, melyet Tamási Áron kaptalani prelátus celebrált, meghallgatni óhajtott. Mikor aztán megindult a fényes körmenet a díszesen felállított oltárokhöz, a hőmpolygó emberáradat a szó szoros értelmében megtöltötte a várbeli sétatér minden zugát. Csodálatos ünnepi hangulat szállotta meg e hullámzó tömeget, mintha különösen érezte volna e szomorú, válsággal fenyegető időben a szükségét annak, hogy lekönyörögje Isten áldását a földre és annak lakóira. A körmenetben testületileg vettek részt a kath. kör, az oltáregyesület, a legényegyesület tagjai, az összes iskolák növendékei és tanítói.

— **Pál István** apátkanonok-referens máj. 25-től három napon át hivatalos látogatást végzett a csiksomlyói főgimnáziumnál.

— **Bánffy győzelme Szegeden.** Az új párt vezére tehát bevonul ismét a parlamentbe. Személyének multjára való tekintettel, egy cseppet sem örvendünk, de győzelmének igen, mert ez voltaképpen a Tisza politikájának vereségét jelenté ebben az előteli kerületben. Majd megváltik, hogy a két dudás hogy fér meg abban a díszes csárdában. Félünk azonban, hogy ami a katholicizmus érdekeit, ügyeit illeti, itt is be fog válni a közmondás: Holló hollónak nem vájja ki a szemét.

Mint kuriózumot azt is megjegyezzük, hogy mikor Bánffy lement Szegedre programbeszédet mondani, a Tisza-szállóban vett magának lakást s programbeszédjét a K o s s u t h s o b o r előtt mondta el. (Annak idején a nagy hazafi temetése elől megugrott.)

— **Jubileumi búcsu.** A szenteségi Atyától ez évre hirdett jubileumi búcsút a szamosújvári szt. Ferenc-rendiek templomában május havában tartották meg. Ezért egész május havát különös ünnepséggel szentelték a B. Sz.-Mária tiszteletére. Esztegar Gergely főgimn. hittanár minden szombaton délután egyházi beszédet tartott s ugyanő vezette egész május havában a litániákat is. A vasárnap délutáni szt. beszédek pedig Lukács Károly feyintézeti lelkész tartotta. A befejező ünnep május utolsó napján volt meg. Szamosújvárt szinte szokatlan fényel. Megelőző nap, valamint május 31-en korán reggel végeztek a hívek sz. gyónásaikat. Minden órában szt. mise volt, míg a solemnis mise, melyet Pál István apátkanonok, az erdélyi róm. kath. státus referense végzett, délelőtt 9 órakor volt meg fényes segédlettel. Mise előtt Lukács Károly tartott igen szép tartalmas beszédet a Mária tiszteletében való állhatatosságról. Áján Mariska és Áján Gerő pedig gyönyörűen előadott Mária énekekkel emeltek az isteniszteletet.

Mintegy 200-an járultak a legmeltóságosabb Oltáriszentséghez, megtisztulva lélekben, elnyerve a teljes búcsút. A szerzetsházban tartott szeretet-lakoma után délután 5 órakor már telve volt a jókora nagy templom, a hol a „Boldogasszony Anyánk” elénekése után Esztegar Gergely hittanár mondott szépen kidolgozott beszédet, fejtetvén, hogy miért nevezzük a B. Sz. Máriát a Magyarok Nagyasszonyának. A sz. beszéd végeztével a litániát az apátkanonok úr vezette nagy segédlettel. A „Tantum ergo” intonálása után megindult a körmenet. Legelől vonult az egyes társulatok és céhek, kiket a helyi gör. kath. növendékpapok sora követett, élükön az előljárókkal, majd a tanulóifjúság, 24 fehérbe öltö-

zött leánya és a leányvárház növendékei virágot szorva a királyok Királyának útja elebe. Az Oltáriszentséget Pál apátkanonok vitte. A hívek ezrei pedig kezökben egy gyertyával kísérték az Oltáriszentséget. Mikor a menet a templomba visszatért, megkezdődött a „Te Deum” és a hívek áldást véve, lelkökben megújulva, igaz szívvél zengtek a Mária-dalt és külték fel Ő eléje sóhajaikat: Egek ékessége, Mária segíts!! Az egész májusi ajtatosság rendezése s végzése miatt nagy elismerés illeti Esztegar Gergely hittanár buzgóságát és fáradozását.

— **A szászregényi oltáregyesület zászlószentelése.** Ritka szép ünnepélyben volt részük a szászregényi római katolikus híveknek pünkösöd első napján. Ekkor volt az oltáregyesület zászlójának szentelése. Az oltáregyesület tagjai megmutatták azt, hogy nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is közreműködnek oly célra, mely hivatalva van Isten diésőségét előmozdítani. Egy éven át gyűjtögtették a filléreket erre a gyönyörű brokat selyem zászlóra (melynek díszes és izlőse kiállításra a Gavora céget diéséri) s célukat végre elérték. Ez a zászló intőjel, hogy nekünk oltáregyesületi tagoknak dolgoznunk, fáradoznunk kell Isten diésőségeért, halhatatlan lelkünk üdvéért.

Az ünnep lefolyásáról a következőkben számolunk be:

Délelőtt 10 órakor érkezett meg díszes fogaton a zászlóánya hr. Huszár Károlyné ó Meltósága, kit a templomkerítés ajtajánál felállított, zöldággal s virágokkal csinosan ékesített díszkapunál Jakubek Rózsika oldalán két koszorús leánnyal Pittlich Bertával és Kapusi Margittal kedvesen üdvözölt, majd a szeretet megnyilvánulásul gyönyörű virágcsokrot nyújtott át. A zászlóanya megköszönvén az üdvözlést 80 koszorús leánya sorfala között a templom szentélyében részére kijelölt helyre vonult.

A fogadás megtörténte után Péchy Arnold jezsuita atya, ki Midlinszky atyával hitközségünk missziót tart, lépett a szószekre s magas szárnyalású beszédben méltatta a zászló jelentőségét s a jelen voltakait, kik zsúfolásig megtöltötték a templomot s annak udvarát az Úr Jézus és a bold. Szűz iránti buzgóságra s mely tiszteletére búzdította. Szent beszéd után, Rácz István alesperes-plebános a zászlót megszentelte s ezzel kezdetét vette a szent mise áldozat bemutatása.

Szentmise után a szegek beverése történt. Ebben az aktusban tizenhétan vettek részt.

A templomi ünnep ezzel véget ért. Este a városi szálló dísztermében az oltáregyesület díszgyűlése folyt le; a magyar daloskor, Albert Jánosné úrnő, Borbély Endre, Soóthy Gyula úr és Tunyogi Csapó Endre káplán közreműködésével.

Soóthy Gyula, a gyfhehárvári központi oltáregyesület igazgatója érdekes beszédben buzdította a jelenvoltakat arra, hogy legyenek tevékenyek azon magasztos idea megvalósítása érdekében, melyet az oltáregyesület célul tűzött ki magának s legyen a kapos a központi oltáregyesülettel erős s hasza át egymásukat a kölcsönös szeretet.

Csapó Endre káplán a szászregényi oltáregyesület fejlődéséről tartott fölvitást, melyben rámutat a jelenkor hitetlenségével, lelki sívárságával kapcsolatban arra, hogy az oltáregyesületek alapítása s azokban a hívek részvétele szükséges, hogy az emberek hitüket viszszanyerjék s Jézust a legmeltóságosabb Oltáriszentségben imádják. Azután szólt a szászregényi oltáregyesület működéséről, a tagok buzgó munkálkodásáról. Felolvasását lelkes fohászoddással fejezte be. Élvezetet nyújtó volt az Albert Já-

rosné úrnő zongorajátéka s Borbély Endre úrnő éneke. Az ünnepen igen sokan jelentek meg távolabbi vidékekről is. Így a marosvásárhelyi oltáregyesület hét tagja Hatfaludy Istvánné szül. Bornemisza Anna báróné vezetése alatt, a gyulafehérvári központi oltáregylet igazgatója Soóthy Gyula szenteskői tanácsos stb.

E tudósításunkhoz csatoljuk Tunyogi Csapó Endre káplán úrnak a nyilvánosság elé szánt köszönetét is: „Forró köszönetet mondok báró Huszár Károlyné ő méltóságának ama kegyességéért, hogy a zászló-anyai tisztet elváltatni méltóztatott.

Hálásan kell megemlékeznem Mihály Lajos úrról és nejeéről, kik szívesek voltak a zászló-rudat és gyönyörű zászlószalagot (fehér moire selyem) ajándékozni.

Köszönettel s elismeréssel adozom a magyar polgári daloskörnek ama jóindulatáért, hogy estélyünkön közreműködni szíves volt.

Am a zászlószenteslési ünnepellyel járó áldozatokból kivette részét Trucza Gizella és Csapó Ide ő Nagysága is, kik fáradságot nem ismerő odaadással dolgoztak a zászlószalag felírásának szép és kedves kihimzésén. Isten bőséges jutalmat legyen rajtuk s adjon erőt, hogy templomunk érdekében máskor is tehessenek valamit. A zászlóra adakozók névsorát a szerkesztőség szíves-ségéből jövőre hozom nyilvánosságra.

— A csiksomlyói pünkösdi búcsúhoz.

Mult számunkban közölt tudósításunkon kívül egy másodikat is kaptunk — megkéve. A búcsún előforduló szokott kocódásokat magunk is megrógtuk s felhívtuk az illetékesek figyelmét arra, hogy jövőre gondoljanak ki valamelyes eszközt, melynek segítségével ezek a bajok megszüntethetők. Elkészt tudósításunk írója szintén érinti e kérdést s éppen azért írásának idevonatkozó részét a kérdésnek felszínre való tartása okából közöljük: „Az utóbbi időben, mint hozzá értő emberektől hallottam, maga a tulajdonképeni búcsu is kezd jobban sikerülni, illetőleg mind többen és többen tesznek eleget azon feltételeknek — gyónás, áldozás, az egyház szándékára mondandó imák elvégzése — melyekhez a szent búcsu elnyerése van kötve. Igaz ugyan, hogy a hangos zavú kofák, itál-árusok, vásárosok, csepírágók s más effélék is mind nagyobb számmal illetlenkednek ez alkalommal, de azért van bensőséges tartalma is ezen búcsújárásnak. A szomszédközségekben és különösen a kegyhelyen több szerzetes és világi pap gyóntatta a jámbor búcsusokat s körülbelül 4 ezren vettek magukhoz az Úr testét. A népben van buzgóság, csak minél több buzgó pap is kellene messis quidem multa, operarii autem pauci. E lapban alkalomadtán másokkal is megbeszélve elmondom azon módokat és eszközöket, miképen lehetne a csiksomlyói búcsút bensőségesebbé, tartalmasabbá tenni.*

— **Vizsgák.** Közeledik az iskolai év vége, de kell mutatni a vetés eredményét az aratással: a vizsgákkal. A gyulafehérvári római szính. főgimnáziumban jun. 11-én kezdődnek s tartanak jun. 25-ig bezárólag. Péter és Pál napján hálaadó istentisztelet, záróünnep, a bizonyítványok és jutalmak kiosztása. A vizsgálatok nyilvánosak s azokra a szülőket szívesen látja az igazgatóság.

— **Iskola Háromkúton.** A „Nagy Hagymás” és „Gyilkosszikkla” aljában elterülő völgy ölen két fűrészgár működik, a bécsi „Unio Erdő-ápar Részvénytársaság” és a budapesti „Klein Sámuel-fele cég fűrészgára”. Körülbelül 300 — nagyrészt lengyel származású — román. kath. munk

kás nyer itt alkalmazást, a kik a vallás és nevelés vizsgálatától teljesen el vannak zárva. Egyházi és politikai tekintetben Gyergyó-Székelyország tartozván a gyergyói kerület tevékeny főesperese Ferenczi Károly — kinek többkultúrális intézmény és csak közelebről is 4 templom közöni lételet — nem kimélve semmi fáradságot, a mintegy 30—40 kmtr. távolságban lévő munkásokat életveszélyes úton felkereste és a gyárok vezetőségével kieszközölte azt, hogy Háromkúton iskolát létesítsenek. Tanterem és tanítói lakás kész; a tanítói fizetést felerészben fedezik a gyárok, felerészben maguk a munkások, kik semmi áldozattól nem félnek, csak a nevelés áldásában részesüljenek. Így lesz Háromkúton iskola. E sorok beküldője egyúttal figyelmezteti az erdőbirtokosokat, hogy ha erdőjük kerül eladásra, tegyék bele az árverési és szerződési feltételekbe azt is, hogy a vevő köteles munkásai részére iskolát állítani, s a hívőket legalább havonként egyszer a vallás vizsgálatában részesíteni, mert ha a betegséggel egyet javára a munkások fizetéséből bizonyos összeget levonásba hoz, annál inkább kellene ilyen levonás árán is a munkások lelki ügyeiről gondoskodni, mi által a sztrájkolókedvnek is útja szűkítenék.

— **Nyilvános köszönet.** Főtisztelendő Soóthy Gyula oltáregyesületi igazgató úr, a kudsiri r. kath. templom számára egy igen szép violaszín ~~Phur~~ küldvén, ezen nemes jó tetteért és gondoskodásáért, ezen helyen is a magam és kedves hűveim nevében fogadja legbensőbb köszönetem nyilvánítását. Kudsir, 1904. május 31. Lázár Mária.

— **A kolozsvári szentferencendi zárda** renoválására adakoztak továbbá: Dr. Szombathelyi Gábor 5 k., Balázs Györgyné 1 k., X. Y. 1 kor., Csernyánszky Lajos 10 kor., N. N. 40 fil. Egy valaki 1 kor., Encs 20 fill., özv. Albach Gézané 1 kor., Beőse Gyula 3 kor., N. N. 50 fil. Nasson Róza 20 fil. Török Lajos 40 fil. N. N. 10 fil. Sz. E.-né 80 fil. N. N. 1 kor. N. N. 60 fil., N. N. 20 fil., özv. Germáné 20 fill., N. N. 1 kor., Mina János 1 kor., Gaál János 1 kor., Mesko 40 fil., N. N. 20 fil., Dr. B. J. 1 kor., Borbély Márton 1 kor. Mór 40 fil. Körmöczy László 20 fil., Bercezy József 40 fill., Vizeze Árpádné 30 fil. N. N. 30 fill. N. N. és 50 fil. N. N. 25 fill. Dr. Buchler J. 1 kor., Balláné 40 fil., Török S. 1 kor., N. N. 40 fil., A. V. 30 fill., N. N. 20 fill., Versényi Gábor 1 kor., Buday 2 kor., N. N. 20 fill., özv. Mihály Lászlóné 2 kor. Egy valaki 30 fil. N. N. 60 fill. N. N. 30 fill., Szabó József 50 fill., Schwechndt Györgyné 1 1 kor., Kain Hugóné 5 kor., Radaji Lajosné 20 fil., Csizsér Károly 1 kor., N. N. 1 kor., Körösy Berta 40 fil., Dioszegy József 20 fil., Rivutska 20 fil., Moor Jakab 30 fill., Első Magyar 1 kor., X. Y. 20 fil., N. N. 20 fill., Nagyné 2 kor., Balló 1 kor., Schuller L. 20 fill., Haas Jánosné 4 kor., Tyroler 40 fill., Harasztosi Károly 1 kor., X. Y. 2 kor., Mezey Ferenc 1 kor., Farkas Sámuelné 20 fill., N. N. 20 fill., Brevei I. 20 fill., Feit Gyurka 1 kor., Zsilinszky 1 kor., Fasuhfela Károly 1 kor., Mayer Károly 40 fill., Székely N. 40 fill., Felházi János 40 fill., N. N. 1 kor., Vatzek József 2 kor. N. N. 40 fill., Agg Vilma 50 fill., Cs. J. 20 fill., Elekné 50 fill., Zsilinszky Antalné 1 kor. Jézus nevében 2 kor., Hant Vilma 1 kor. Huber K. 1 kor., Kovács Lajosné 20 fill., N. N. 10 fill., Albert Dénesné 20 fill., N. N. 40 fill. P. N. 1 kor., N. N. 1 kor., N. N. 10 fill., N. N. 60 fill., N. N. 40 fill., Z. S. 20 fill., Todor 40 fill., Juhos József 30 fill., Turosányi 60 fill., Kolozsvári ág. ev. egyház 1 kor., Fuhrmann Miklós 40 fill., Vécsei Samu 1 kor., Dr. Ferencz József 1 kor., Özv. Vásárhelyiné 40 fill., Ütő Árpád 1

kor., Körmendy K. 80 fill., Dr. Haller Gusztáv 1 kor., Gajzágó Ferenc 60 fill., Haller Rezső 10 kor., Saágh Antal 60 fill., Petrovits György 2 kor. N. N. 40 fill., dr. Boheczel Sándor 40 fill., Boheczel Mihályné 40 fill., özv. Kilyénné 40 fill., N. N. 2 kor., Strompf József 2 kor., Dunky M. 20 fill., Kathonay Ádám 60 fill., N. N. 20 fill., N. N. 20 fill., Asztalos 1 kor., Valaki 40 fill. T. I. 2 kor., Mandeal 1 kor., Panajoth Sándorné 2 kor., A. E. T. 20 kor., Kale 20 fill.

Felhívás előfizetésre.

Huszonhetedik évünknek is letűnőben van immár az első fele s most a második télén küszöbén ismételtelen beköszöntünk olvasóinkhoz. Huszonhét év egy vidéki újság életében sokat jelent. Jelenti, hogy a lap, mely ezt a szép pályafutást tette, valóban hízogot pótolt s jelenti, hogy feladatát közmegelegedésre oldotta meg. Sok küzdelemből diadalmasan került ki, mert a cél, melyet maga elé tűzött, nagy és magasztos volt és e cél elérése érdekében önzetlenül s becsületlen dolgozott és fáradozott.

A katholicizmus és a magyar nemzeti eszme volt felírva zászlónkra s mi ezt a zászlót mindig magasan lobogtattuk. Előretörésünkben nem lankasztott közönyösség, sem egyébb akadály.

Az új félévben ismét ilyen feliratu zászlóval jelenünk meg s bizalommal és erős reménységgel kérjük t. olvasóinkat és barátainkat, hogy anyagi és erkölcsi támogatásukkal tegyék könnyebbé a küzdelmet s biztossá a szép eredményt.

Ajánlják Lapunkat ismerőseiknek, társas köröknek, szerezzenek mentől több előfizetést — mi e szívessegéért a lehető legjobb igyekszünk nyújtani.

Az egyetlen katholicus lap vagyunk az erdélyi részekben, egymagunk vagyunk hivatta egyházmegyénk érdekeivel szeretettel, őszinteséggel, s mindig a használat célzatával foglalkozni. Tekintse tehát lapunkat minden katholicus igazi barátjának, szükség esetén önzetlen tanácsadójának.

Programunk ismeretes. Nem adunk hozzá semmit, röviden kifejezhetjük: pro ecclesia et pro patria!

Lapunk előfizetésének díja a lehető legcsökkentve.

Egy évre . . . . . 8 K.

Fél évre . . . . . 4 K.

R. k. kántorok és tanítók évi 4 K. kedvezményes áron kapják.

A szerkesztőség.

A bikaviadalról.

Mostanság széles Magyarországon egyeből sem beszélnek, mint a Bpsten tartandó bikaviadalról. Valóságos delikatesz lesz — mondják. Gusztos kell hozzá. Mindig azt mondjuk, hogy így haladunk, úgy haladunk a századokkal. Pedig sebesen esünk visszafelé, legalább a szép izlés terén. Secessio, dekadencia minden felé. Ez a visszaesés adhatta azt az eszmét is, hogy Budapestre egy nagy adag barbarizmus feltalálásával csalogassák az idegeneket. Hogy pedig milyen is ez a csalogató barbarizmus, nagyjában megismerhetik olvasóink egy világlátott ember leírása után, melyet az Alkotmány után ismertünk meg olvasóinkkal:

E sorok írójának többször volt alkalm a úgy

* Erősen számítunk a szíves ígéretre. Szerk.

Spanyolország különböző városaiban, valamint Bordeauxban, még Párisban is bikaviadalokon jelen lehetni, de még Spanyolországban sem észlelhette azt, hogy a műveltebb körök tagjai részt vettek volna ezeken a rettenetes és a jobb érzékkel ellenkező mutatványokon. Tessék csak figyelemmel kísérni a spanyol lapokat, ott többször említés van tve arról, hogy a királyné hölgyek kíséretében a viadalt megelőző ugynevezett „quadrila“-n részt vett, azonban a viadal kezdete előtt elhagyta a „torrest.“

De érthetetlenek is azok az okok előttünk, melyek az e fajta mézáros-mutatványok iránt vonzalmat képesek kelteni. Képzelnék csak el egy agyonvadt szegény állatot, a mely előtt vörös kendők segítségével, egy-két jól betanult és aranyos ruhába bujtatott, cifra mézároslegény ugrál. Különösen az ilyen budapesti talmi bikaviadalok, még azoknak a „fenkölt lelkeknek“ sem nyújthatnak élvezetet, akik Spanyolországban mindenestre gyönyörűséget találnának abban, amikor egy megbőszült bika 10—12 drb. lónak a gyomrát felhasítja, amikor azután az ilyen szegény bekötött szemű lovak, megiramodva a kapott döféstől, vad futásban reá hagnak kidölt belső szerveikre, avagy amidőn a bika szarva egy lyukat ütött csak a lögyorrán, mint tömik ezt szalmával be azok a kőfe síhederek, hogy a bika egy újabb támadására ismét kiállithassák azt a szegény megbőszült állatot. Igazán esodák esodája, hogy ezeket a „mutatványokat“ nem vették fel a budapesti bikaviadalok programjába.

De azért ne keseregjenek a nemes érdeklődők, lesz itt is mit látni. Vér is fog folyni, mert úgy látszik, a vére nézve az engedélyező hatóságok és Fregoli, azaz a Menetjegyiroda között — mint már ez nálunk szokásos — 50 százalékos egyezség jött létre: a bikát ugyan nem ölik meg, de azért azt megengedik, hogy azokat a bizonyos zászlós szigonyokat a bika nyakába belevágják. Avagy ezt is „vér nélküli“ fogják csinálni? No persze ennél a mutatványnál csak 50 százaléka fog folyni annak a vének, mely folyt volna, ha a bikát leölték volna.

Ezenkívül lesz még más „vonzó ereje“ is a budapesti mézárosprodukcióknak. Más művelt államban, ha már meg is engedik a bikaviadalokat, kikötik — hogy emberelőtte kár ne essék — hogy a bika szarujának ólomgolyóval kell ellátva lenni. Minálunk, persze, hogy nagyobb legyen az érdeklődés és ennek folytán drágábbak legyenek a helyek, a bika szarva szabadon marad. Micsoda reklámul is szolgálja az a mi kulturális és államilag segélyezett „Menetjegyirodánk“, ha a külföldi széjjelröpit-hetné a hirt, hogy a budapesti bikaviadalok alkalmával a toreadort, esetleg egy-két segédjével együtt a bika megölte!

Bizony akármelyik oldalról is vesszük azt az állatkertben épülő arenát, szűgyene az ennek a nemzetnek, melynek kulturális szempontból úgy sines valami jó hírneve a külföld előtt és epp erre való tekintetből hazafiasabban tenne az államilag segélyezett „Idegenforgalmi vállalat“, mely egyszersmind „m. kir. menetjegyiroda“ „ki-vándorlási főigynökség“ stb. stb. stb. vállalat is, ha felhagyna az e fajta üzérkedésekkel és szolid, hazafias úton törekednék kötelességének eleget tenni.

Ezek után már most csak azt fűzhetjük a fentiekhez, hogy aki érzelmeivel összeegyeztetheti a tervszerű állatkínzásokat, az csak keresse fel a bikaviadlok arenáját, — lesz ott mit látnia.

m.

A bécsi állatvédő-egyesület, mely egy ízben már a magyarországi állatvédő-egyesülettel együtt

lépéseket tett a Budapesten rendezendő bikaviadalok ellen, ebben az ügyben újabb beadványt intézett Tisza István gróf magyar miniszterelnökhöz, tiltakozva az állatkínzó, a néptömegre vadítólag ható „mutatványok“ ellen.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* *Emléksorok* címen csinosan kiállított füzetet szerkesztett a szeplőtelen fogantatás hitágazata ünneplés-kihirdetésének ötvenéves-jubileumára P r e f a n L e o n á r d sz.-ferenc-rendi áldozópap, a „Szent Ferenc Hírnöke“ szerkesztője Maros-Vásárhelyt. A szerző ismerteti a szent Szűz szeplőtelen fogantatása hitének fejlődését, e dogmának kihirdetését, a jubileumi búcsu elnyerésére utasításokat ad, imádságokat közöl stb. A kedves kis füzet, melyet olvasóink szíves figyelmébe ajánlunk, páratlanul olcsó. Darabja 24 fillér, 50 drb. 10 korona. Elemi iskolákban jutalomkönyvnek is megfelel. Megrendelhető a szerzőnél.

*) *Colombière Kolos S. J. élete és lelki naplója.* Magyarra fordította és Hettler S. J. nyomán Colombiérenak életrajzát megírta Wolkenberg Alajos dr. theol. tanár. Colombiérenak, Jezus szents. Szíve apostolának életrajzát, de különösen lelki naplóját az egész világon ismerik és most, Colombiérenak boldoggá avatattása előtt mindenfelől nyilvánult az óhaj, hogy Magyarul is meglegjen az a híres napló. Egészen illő, hogy épen június havára, Jezus Szíve hónapjára jelent meg a csinos és értékes könyv. Terjedelme 17 iv, fűzött példánynak ára 1-50 korona (e. e. ss.). Kapható Wolkenberg Alajos dr. theol. tanárnál Szatmáron. — Ugyanott kapható Jezus Szíve, a kegyelmek napja e. elmelkedő és imakönyv (15 iv, vászonkötés), ára 1-50 korona (e. e. ss.).

* *Nagyasszonyunk szeplőtelen sz. szívének tisztelete.* Irta Pámer László S. I. főgimn. tanár. A munka hat részre oszlik. I. Nagyasszonyunk szeplőtelen szíve tiszteletének története. II. Nagyasszonyunk sz. szíve tiszteletének tárgya és célja. III. Nagyasszonyunk szeplőtelen szívének jelvényei (szív, lángok, lilium, tör, a titokzatos seb, ardiessugarak, rózsakoszorú). IV. Nagyasszonyunk sz. szívének igralmas szeretete. V. Nagyasszonyunk sz. szívének örömei és fájdalmai. VI. Szűz/Maria szeplőtelen sz. szívének fotársulatáról. A 315 lapra terjedő munkával szerző azt célozta, hogy terjessze hazánkban Nagyasszonyunk szent szívének ismeretét és tiszteletét. Ebből a célból Nagyasszonyunk szent szívének tiszteletét minden irányban megállapította és igyekezett megkedveltetni. Az egyes cikkekhez, hogy olvasásukat változatosabbá tegye, számos épületes és tanulságos elbeszélést csatolt. Az alapos és szép munkát jó lélekkel ajánljuk olvasóink pártoló figyelmébe.

A szerkesztő üzenetei.

Többeknek. Hibásan címzett kéziratok eltévedése miatt már több kellemetlenség volt a szerkesztőségnek. Azért tisztelettel felkérjük lapunk tudósítóit, szíves barátaikat, hogy a lapnak szánt küldeményeket sohase címezzék személy nevére, hanem mindig csak így: „A Közművelődés t. Szerkesztőségének Gyulafehérvár.“

Ft. P. J. Hondol. Szíves tudósításait hálásan köszönjük. Bizon többet nem is kaptunk. Meg nem tudjuk magyarázni a dolgot.

Pályázat.

— *A deményházi* (Marostorda várm.) róm. kath. iskolaszék a f. év május 15-iki határozata kapcsán a kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Kötelessége: osztatlan iskolában tanítani, ismétlősöket oktatni, minden kántori funkciót végezni és a faiskolát gondozni. A buzaházi filiális egyházban a szt. Rózsafüzér előlimádkozása mellett a kántoriteendőket teljesíteni.

Tisztességes lakás, konyhakert és gyümölcsösön kívül, javadalom: a hitközségtől kepe megváltási címen, havi előleges részletekben: 560 korona; faátalányra: évi: 60 kor. 6 hold, 1578□ól szántó és kaszáló katasztr. hozama: 17 kor, 80 fil., regale kárt. kamatból: 4 kor., püspöki segély: 25 kor., szent mise alapítványokból: 82 kor. 44 fil., stóladij minimális árban: 30 kor. Buzaházáról a hivatkozott 25 n. véka törökbuza, a: 1 kor. 60 fil. = 40 kor. Államsegély: 236 kor. Törvényes második ötödéves szolgálati korpótlék: 200 kor. A dalárda sikeres vezetése s a szövetkezetben vállalandó szolgálatért mellékjövedelem biztosított.

Okleveles pályázók fölszerelt kérvényeiket 1904. június 5-ig a róm. kath. iskolaszéki elnökhöz küldjék. Választás aznap d. u. 2 órakor. Személyes megjelenés szükséges. Az állás a főpásztori kinevezés után azonnal elfoglalandó. Posta: helyt.

Gegő György,

plebános, iskolaszéki elnök.

A már megjelent

Erdélyi

Oltáregyesületi Lap

első évfolyamát csinosan köti be **PAPP GYÖRGY** könyvkötészeti osztálya **Gyulafehérvárt** — **1 koronáért.**

Vidékiek a portódíj megtakarítása céljából egy-egy helységből küldjék be **együttesen** mint teherszállítmányt a bekötettni szánt lapokat. Így a portó kevésbe kerül.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használhatassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragados száradás, mely olajfestékeknek és az olajlakknak sajátja — elkerülte. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végzheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra; mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, emel-fogva nem fűdi el a famasztat.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszög méter (2 közép nagyságú szobára való) 5 ft. 90 kr. vagy 9¹/₂ marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bementve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódi szobapalló fénylakk feltalálója
és egyedüli gyártója.

== FÖRÁKTÁR: ==

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésben GYULAFEHÉRVÁRT.

A Bérmálás Szentségé- nek Szertartása

czimú füzet,

Bérmáltak anyakönyve

rovatos iv,

 Bérmálási lapok

kis bérmaczedulák,

Iskolai kimutatás

rovatos ivenk

UJ K I A D Á S B A N

kaphatók Gyulafehérvárt

Papp Györg könyvnyomtatójában.

PÉNZ

4°-OS

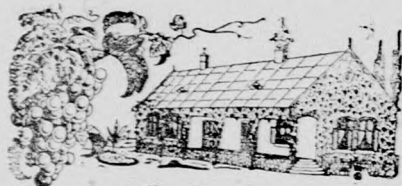
törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan ³/₄ értékeig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan és diszcreten.

BANK- ÉS MAGÁNADÓSSÁGOK CONVERTÁLÁSA.

MELLER LAJOS és TÁRSAI bankbizomány BUDAPEST, VI., DAVID-UTCZA 15. ● (Törvényszéki legbejegyzett cég.) ● (Válasz helyeg.)

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bar kuszó természetű) mert nagyobb része ha megno és, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. — hol lúgusnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják hazukat az egész szőlőeres idején a legkíméletesebb muskataly és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s ninesen oly ház, melynek fala mellett a legeske-lyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekb. díszé, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladátsabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldtük meg, aki címet egy levelezőlapon tudatja.

Czím: Ermeleki első szőlőültvénytelep Nagy-Kagyva, Székelyhíd, u. p.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabd. Hattyu gyógyszerár által Majna Frankfurt.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra,

fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí- orvos-féle

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketseget, fulfajást, fül- és nagyothallást, meg idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a Dr. ROTCSHNEK EMIL gyógyszerárában. DEBRECZEN.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve

Ajánljuk kitünő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jószágát, hogy üzle-letünkben 450-nél több **uj orgona mű** került ki.

Raktáron külön hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor-ig).

Mindenemű **javitásokat, hangolásokat és át-építéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMLOM FESTÉS.

Első orszá- gos műfes- tetési és iparnüve- szeti intézet.

Ala pított 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Tassiló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlván. Az oktatást ő nagyméltósága Császska Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón. Szegé- nyebb egyházaknak 25% engedmény!** **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas entm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök beese van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnapj. vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

Poichromozott fa-szobrok,

magas entm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200	
aranyozott szélel	korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—